

Waaraan moet een hovenier, buiten zijn wetenschappelijke kennis, nog meer voldoen volgens Knoop (1750):

Een hovenier moet een eerlijk en deugdzaam leven leiden en geen luiaard zijn. Ook mag hij vooral niet betweterig of eigenwijs ('*waanwijs*') zijn, want dit staat vergroten van kennis in de weg en heeft tot gevolg dat hij *dingen tegen de wil en begeeren van zijn heer of meester qualityk doet uytvoeren of met opzet bederven*.

Een hovenier moet welbespraakt en vriendelijk zijn, niet alleen tegen zijn werkgever maar ook tegen vreemden die de tuin komen bezoeken. Ook dient hij bezoek beleefd te bejegenen en goede antwoorden te geven. Knoop voegt hier wel aan toe dat niet iedereen even rijkelijk met deze gave van moeder natuur is bedeed.

Een hovenier dient in zijn doen en laten proper en netjes te zijn. De gewassen en vruchten, die op de tafel van zijn heer komen, worden netjes geplukt, behandeld en opgeschikt en gegarneerd, passend bij de vruchten, de tijd en de omstandigheden.

Ook over de hovenier die leiding geeft, heeft Knoop zaken opgeschreven, zoals: Zorg er voor dat orders helder zijn en opdrachten goed uitgevoerd worden. Ga niet te vriendschappelijk met *Knegts en Arbeyders* om, maar prijs ze af en toe op het juiste moment. Laat hen ook genieten van een belangrijk stuk werk dat klaar is en goed uitgevoerd.

Verder geeft Knoop als advies om niet geregeld te mopperen of bestraffend toe te spreken. Voor lieden die lui en nalatig zijn en niet met goede woorden te leiden zijn, adviseert hij die niet te bestraffen maar een andere werkplek aan te raden, dus het gat van de deur te wijzen.

Een hovenier zal, net als ieder ander die in dienst staat van zijn werkgever, zijn functie *getrouw en opregt* moeten vervullen. Ook mag hij nooit frauderen, hoewel een hovenier hiertoe volop in de gelegenheid is, omdat hij veel verzoeken krijgt een of ander uit de tuin zonder toestemming weg te geven of te verkopen, zo stelt Knoop. Hij bedoelt hiermee dat alleen ruiling van zaden of gewassen is toegestaan als de eigenaar daar geen nadeel van ondervindt en de tuin er mooier van zal worden.

De vraag of je beter een jonge dan wel een oudere hovenier kunt aannemen, komt in onze ogen wat lachwekkend over. Maar ook daaraan wijdt Knoop een paragraaf en de uitslag laat zich raden: De oudere hovenier heeft meer ervaring en jongere hovenier heeft meer kracht. Dus hangt het er van af wat je nodig hebt.

Een getrouwde of een ongetrouwde hovenier? Men veronderstelt dat een getrouwde hovenier een bezadigder en ingetogener levenswandel heeft. Maar belangrijk blijft dat hij een eerlijk en getrouw mens is.

Anders is het als de hovenier op het terrein van de buitenplaats woont en zijn vrouw huishoudelijke taken voor de eigenaar kan uitvoeren. Maar als zij kinderen heeft zal er weinig tijd over blijven om buiten huis te werken, aldus Knoop.

Dan zijn er ook eigenaars die behalve tuinwerk ook allerlei ander veld- en huiswerk van de hovenier verlangen. Dit hangt af van de economie en de voorwaarde waaronder de hovenier is aangenomen. De schrijver is geen voorstander van een grote belasting aan ander werk dan wat bij de hovenier hoort. Zijn gedachte moeten hoofdzakelijk bij zijn tuinwerk zijn.

Wat mag een hovenier verdienen? De beloning hangt niet af van algemene regel of wet maar alleen van de bekwaamheid van de man. Als deze goed is dan ontvangt hij buiten zijn salaris extra gunsten van de eigenaar en wordt zijn salaris elk jaar verhoogd. Een man die veel geleerd heeft mag men niet gelijkstellen met een daghuurder. Ook de kans om steeds bij te leren wordt als belangrijk ervaren. Als een hovenier voor een laag jaarloon wil werken kan men zich afvragen of hij wel bekwaam is. Maar een hovenier moet ook niet te begerig zijn, maar zich genoegen nemen met een geproportioneerde beloning voor zijn diensten en bekwaamheden.

De schrijver vraagt zich in paragraaf 17 af hoe het komt dat in deze tijden zo weinig kundige hoveniers gevonden worden.

Dat komt volgens hem door twee redenen, namelijk: gebrek aan natuurlijke bekwaamheid en gebrek aan oefening en onderwijs. Het beste is natuurlijk talent, want dan ben je echt een "bofkont". Maar als je dat niet meegekregen hebt, dan is het door goed *onderrigt* en leiding, veel horen en zien en oefenen ook mogelijk om een bekwame hovenier te worden.

Het is een misvatting van jonge mensen om te denken dat ze er met onrijpe kennis al zijn. Eigenwijsheid, verbeelding en vroeg meesterschap is een grote valkuil om meer kennis te vergaren.

Knoop merkt ook op dat het niet mogelijk is om op één plaats alle facetten van de hoveniersvak te leren. Daarom is het goed om na bijvoorbeeld 4 jaar van plaats en baan te wisselen. Men moet minstens 1 jaar op een plek blijven om zo te profiteren van alles waarop hij het gehele jaar rond wordt getrakteerd. Ook de seizoen beleven is belangrijk. Alles levert weer ander werk

op. Maar lieden die maar rondreizen en lanterfantten, daar heeft de schrijver een spreekwoord voor: Stuur een zwaan naar Rome en hij komt weerom zoals hij is weggegaan.

Is het lezen van goede hoveniersboeken een goed middel om het hovenieren te leren of daarin te vorderen, vraagt Knoop zich af? Je begrijpt dat de vraag stellen hem beantwoorden is. Natuurlijk, mits het goede boeken zijn en de auteurs weten waarover ze schrijven.